

Professor: Klädinsamlingar en form av greenwashing

Varje år tillverkas omkring 100 miljarder nya plagg. Hälften av dem slängs efter ett år. Foto: Robban Andersson/XP/TT

I tio år har H&M erbjudit insamling av kläder i sina butiker. Syftet är att återvinna använda plagg – men en del kläder hamnar på några av världens största kläddumpningsplatser, visar en granskning av [Aftonbladet](#).

– Jag skulle säga att cirkularitet är en form av greenwashing, säger designprofessorn Mathilda Tham vid Linnéuniversitetet.

Hon har länge arbetat med hållbarhet inom design och är bland annat medgrundare av nätverket Union of Concerned Researchers in Fashion, som arbetar med att driva på systemförändringar inom den globala modesektorn.

Enligt Mathilda Tham visar Aftonbladets granskning tydligt vad som sker med en stor del av de plagg som lämnas in. Inte bara till H&M:s butiker, utan till många modekedjor som arbetar med liknande koncept.

Att det saknas kontroll över vad som sker med plaggen efter att de lämnats in är ett problem som enligt Mathilda Tham varit känt sedan länge.

– Den här sortens klädinsamlingar handlar framför allt om att företagen, och konsumenterna, ska känna sig bättre. Men det har inte nått de resultat som vi behöver se, vilket är en nettoreduktion av påverkan på miljön, säger hon.

Mathilda Tham är professor i design vid Linnéuniversitetet och har i tjugofem år arbetat med hållbarhetsfrågor. Foto: Sandra Freij

När Aftonbladets reportrar i januari lämnade in sammanlagt [tio plagg försedda med air tags](#) till åtta H&M-butiker i Stockholm kunde de följa hur kläderna färdades efter att de lagts i butikernas insamlingsboxar.

Flera av plaggen maldes ned till fibrer på anläggningar i Tyskland och Polen. Andra plagg hamnade i stället, via långa transportvägar, på några av världens mest kända kläddumpningsplatser. En av dessa platser var staden Cotonou i afrikanska Benin.

Där bränns stora mängder kläder upp, och skadliga mikroplaster från textilavfall sprids i havet.

Till en av dumpningsplatserna som Aftonbladets reportrar besökte, marknaden Kantamanto i Ghana, skickas varje vecka 15 miljoner använda plagg.

Omkring 100 miljarder nya plagg uppskattas tillverkas i världen varje år. Plagg som i genomsnitt används sju gånger och som sedan slängs, enligt [en studie](#) från USA:s handelsdepartement.

– Den här verksamheten är ett sätt att flytta problemen, säger Mathilda Tham.

Hon menar att det ur miljösynpunkt är lönlöst för modekedjorna att satsa på klädinsamling så länge de inte drastiskt drar ned på sin nyproduktion.

– Alla kläder vi behöver finns redan. Det handlar bara om att distribuera dem på ett bättre sätt.

Sedan 2013 har kunder kunnat lämna använda kläder i H&M:s insamlingsboxar. Insamlingen är den största i sitt slag, och år 2020 samlade butikerna totalt in kläder motsvarande 94 miljoner t-shirts. Foto: Vilhelm Stokstad/TT

Enligt Mathilda Tham behöver klädkedjorna producera åtminstone 75 procent färre plagg för att kunna bidra till en hållbar modeindustri. Men under de senaste tjugo åren har den globala klädproduktionen i stället fördubblats, enligt siffror från [McKinsey](#).

– Att producera mindre och konsumera mindre är det enda som fungerar. Vi kan inte använda oss av samma modeller som skapade problemen för att lösa detta. Det vill säga den ekonomiska tillväxtlogiken, säger Mathilda Tham.

Hon trycker även på att modeföretagen behöver ta ett större ansvar för hanteringen av klädavfall, och att det behöver göras mer lokalt.

– Vi behöver sköta det här mer på hemmaplan, där vi själva ser effekterna av vår överproduktion och överkonsumtion, och tänka mycket mer lokalt i ansvarsfrågan.

DN har sökt H&M för en intervju. I en skriftlig kommentar skriver företaget att de är ”kategoriskt emot att kläder blir avfall”.

H&M framhåller att de är medvetna om industrins utmaningar kopplade till insamling och återvinning av kläder och textilier, men att de också ser ”att mer skalbara lösningar inom textilåtervinning håller på att utvecklas, vilket är väldigt positivt”.